

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 301

כ"ב אייר
תשפ"ג

פרשת בהר - בחוקותי

דרך חיים

בספר חמדת הימים (חודש אלול) מופיע סיפור על אדם רשע שהיה בתקופת הרמב"ן ורצה לעשות תשובה, וניגש בדרך הלצה לר' משה די-ליאון לשאול אם יש תרופה למכתו. השיבו ר' משה כי אין כפרה לחטאיו אלא אם יקבל על עצמו למות לשם כפרת עוונותיו. אמר אותו רשע כי נכון הוא לכך, ובתנאי שישבע ר' משה כי יזכה לחלק בגן עדן לצידו. משנענה ר' משה לבקשת האיש, העמידו בבית המדרש והצהיר אותו אדם כי נכון הוא לקבל דין מיתה על עצמו. הביאו לתוך בית המדרש עופרת רותחת שבכוחה לשרוף את בני המעיים. לאחר מכן השכיבוהו על הספסל של בית המדרש, כיסו את עיניו, והדריכו אותו לומר "שמע ישראל" ולהתוודות על עוונותיו. משעשה כן פתח את פיו, ובמקום לשפוך לתוכו את העופרת הכניסו לתוכו מרקחת של עלים מתוקים. ור' משה קרא: "וסר עוונך וחטאת תכופר". אך האיש זעק כנגדו בתחנונים שיהרגוהו, משום שאין לחייו כל ערך בשל עוונותיו שעלו למעלה מראשו. ענה לו ר' משה כי אין לו לירא, שנעשה כבר בעל תשובה גמור. ומשמת ר' משה עלה לפני בית-דין של מעלה וביקש כי בשעת מיתת אותו אדם יישב יחד עימו בגן-עדן. ואכן משמת אותו אדם הכריזו: "פנו מקום לאותו אדם, לקיים את שבועותו

של ר' משה די-ליאון".

המדרש (ויקרא רבה א א) מלמדנו ביחס לשמירת דיני השמיטה: "גבורי כח עושי דברו" (תהלים קג), במה הכתוב מדבר? אמר ר' יצחק: בשומרי שביעית הכתוב מדבר. בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחת, לחודש אחד, שמא לשאר ימות השנה? ודין חמי חקליה ביירה כרמיה ביירה ויהבי ארנונא ושתיק (אותו אדם רואה את שדהו וכרמו שוממים, ומשלם עליהם מיסים ושותק-) יש לך גבור גדול מזה?". שאל הסבא מסלבודקה שהלא הפסוק הזה נאמר על דור דעה שהכריזו במעמד הר-סיני "נעשה ונשמע", עד שיצאה בת-קול ואמרה "מי גילה לבניי רז זה רז שמלאכי השרת משתמשין בו" (שבת פח.). ואילו כאן אנו רואים את המדרש מייחס מדרגה גבוהה זו לאנשים פשוטים, עובדי אדמה. והשיב כי לאחר מתן תורה התחדש מצב כזה שבו כל אחד מאיתנו יכול לזכות למדרגת מלאך, ובלבד שעבודתנו הרוחנית תהיה תמידית וקבועה מתוך נכונות והתמסרות.

זה מה שהיה אומר ר' ברוך מקמניץ שעל מתן-תורה נאמר "קול ה' בכח" - לפי כוחו של כל אחד ואחד,

המשך בעמוד הבא

העלון מוקדש לעילוי נשמת
אברהם (אנגלמן) בן משה אליהו ז"ל

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

באופן הראוי לכל אחד לסבול בכוחו את קבלת התורה והמצוות. כי מטרת מתן תורה היא מה שעל ידי הדיבור האלקי נעשה כל אחד נשמה חדשה, נשמה של תורה. אותה נשמה חדשה נותנת לנו את הכח למסירות נפש. ידוע כי הכפורת של ארון הברית היה עוביה טפה, אמה וחצי רוחב על אמתיים וחצי אורך. אם כן הכפורת היא 120,000 ס"מ זהב טהור, כשבכל סנטימטר יש עשרים גרם זהב טהור - כך שהכפורת שוקלת כשני טון זהב. ומשקל הכרובים הכפיל את משקל הארון, וכן אם נוסיף את הארון הפנימי והחיצוני, והלוחות, שברי הלוחות וספר התורה שבארון, אנו מגיעים קרוב למשקל שמונה טון. ובכל זאת ארבעה לויים היו נושאים את הארון לבדם. אלא שכאשר האדם מתמסר בכל כוחו במסירות נפש אדירה לשאת את משא הקודש של התורה ועבודת ה' - "הארון נושא את נושאי", מקבל הוא כוח מלמעלה לנשיאה מרוממת זו.

שבת שלום!

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

פעם נראה ר' אריה מתהלך בשעות הבוקר המוקדמות בשכונת 'בתי הונגרים' בירושלים.

"מה לרב בשכונתי?", שאלהו אחד ממכריו. השיב ר' אריה בתמימות: "אמש בחנתי את אחד הנערים מבני השכונה הזו, שביקש להתקבל כתלמיד בתלמוד-תורה, ומצאתיו כי משנתו אינה סדורה עליו. לפני עלותי על משכבי הרהרתי בליבי: מי יודע, שמא מחמת שאותו נער רגיל ללמוד במבטא הונגרי לא הבין את שאלותיי כהלכה, שהרי מדבר אנכי אידיש בניב ליטאי, ולחננם פסלתיו... ואנכי הולך עתה להתנצל בפניו...".

(איש צדיק היה עמ' 212)

הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

הביא מרן המשנה ברורה (קלט סק"א) את דברי חז"ל כי אחד מן הדברים המקצרים ימיו של אדם הוא מי שנותנים לו ספר-תורה לקרוא בו ואינו קורא. וכתבו גדולי הפוסקים (מג"א נג ס"ק כב, פר"ח קלט סק"א) שאף שכיום אין העולה קורא בעצמו, בכל זאת הוא בכלל זה. ולכן, אדם שנקרא לעלות לתורה לא יסרב וימנע מכך. אך כל האמור הוא דווקא לאחר שקרא לו הגבאי לעלות לתורה, אך אם נמנע טרם שקראוהו או שאמר לגבאי בשקט טרם שקרא לו כי מנוע הוא מלעלות לתורה - אין הוא בכלל עניין זה.

מנהג בני אשכנז לקרוא לעולים בתורה בשמם ובשם אביהם. וכתב האבני נזר (חחו"מ סי' קג) כי מנהג זה "יסודתו בהררי קודש כנודע למביני מדע". ולכן ראוי בכל מקום בו נוהגים את מנהג בני אשכנז להקפיד בעניין זה (עי' תשובות והנהגות ח"ב סי' צח). ומשכך כשקורא הגבאי לאביו או רבו יזכיר את שמם, אך יקדים לכך את אמירת הכבוד "אבי מורי" או "מורנו ורבנו" וכדומה. אמנם בני עדות המזרח נוהגים על פי מנהג החיד"א (חיים שאל ח"א סי' יג) שאין צורך להזכיר את שם העולה ושם אביו, וטעמו משום החשש שנקרא לאדם מסוים בשמו וימנע מלעלות לתורה ויהיה בכלל קללת קיצור הימים.

אדם שאין ידוע מה שם הוריו או אדם שהתגייר - קורין את שמו ומוסיפים "בן אברהם".

הרב אריה לורין זצ"ל - "דב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה |

תשובה |

האם מותר לשנות בדיבורי מפני דרכי שלום?

בכדי לעשות שלום בין אדם לחברו מותר לשנות על דברים שקרו בעבר (מג"א סי' קנו) ועל העתיד (שו"ע הרב שם). ובשלושה דברים התירו חז"ל לתלמיד חכם לשנות בדיבורו: פוריא, מסכתא ואושפיזא (מ"ב כג:). ובמגן אברהם מובא עפ"י הגמרא (עירובין נא, פסחים קיב. וסוף מסכת כלה) שאם אדם שמע דין להלכה יכול לומר את הדין בשם אדם גדול על מנת שיקבלו ממנו פסק ידן זה. בעל מחצית השקל ביאר שהכוונה להלכה ברורה שאין בה שום פקפוק, והרב חי ויודע אותו אדם כי אם ישמע זאת הרב לא יקפיד עליו על שאמר בשמו. ומרן החיד"א (מחז"ב שם) מוסיף שצריך שהתלמיד יהא מוסמך להוראה על מנת להיתלות באילנות גבוהים. ויש להיזהר במיוחד למול ילדים שלא לשקר, וגם לו לומר להם ששיקרנו למישהו בדבר מה, כי זהו הרגל גרוע מאד בחינוך.

שאלה |

תשובה |

האם מותר לומר "בחיי" או שזו שבועה?

אמירת "בחיי" היא שבועה בחיי עצמו, והיסוד ושורש העבוד (ש"י פ"ה) מבאר שזו שבועת אמת שנהגו לא להישבע, כמ"ש בספר חסידים (סי' תיז), ובוודאי שאם מוציאים שם שמיים בחינם, כמו לומר 'גאט', הדבר גורם לעניות וחייב נידוי.

הרב אריה ליון זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סאלות אהר סיני

סאלות על הפרשה

1. מהן שתי הפרשות שאנו קוראים השבת?
2. כל כמה שנים חלה שנת שמיטה?
3. כל כמה שנים חלה שנת היובל?
4. מתי עבד עברי נרצע יוצא לחירות?
5. מה השם הקדום של ארץ ישראל?
6. מאיפה הוציא ה' את בני ישראל?
7. מה זה "נשך"?
8. איזו עבודה לא נותנים לעבד עברי?
9. מה אסור בהלוואה?
10. מה זה "מך"?

חשבתם פעם מה גילה ה' למשה בהר סיני?

משה מגלה לבני ישראל והם בטח ממש חיכו לסודות המתוקים של ה'.

ה' מגלה כי אחרי כל 6 ימים, יגיע יום מתוק ומיוחד שנקרא שבת. בכל שבוע יש לנו יום מנוחה. אנחנו זוכים עד היום להנות משבת מנוחה, לשמוח מדברי תורה, לאכול סעודות שבת ולנוח מכל השבוע שעבר. מה שמיוחד בסוד המנוחה המתוק הזה שה' מגלה בהר סיני הוא שלא רק אנחנו נחים לאחר כל ששה ימים, אלא שיחד איתנו גם לאדמה יש מנוחה. כן, ממש ככה. לאחר כל שש שנים של עבודת האדמה היא נחה לשנה שלמה – שנת השמיטה. וכך גם כל עובדי האדמה יעצרו את העבודה שלהם בקרקע ויזכו לנוח במשך שנה שלמה.

האדמה שלהם תהיה שייכת לכולם באותה שנת שמיטה, וכולם יכולים לאסוף הביתה פירות וירקות, לכל אדם וכל בהמה. גם למי שאין לו אוכל בבית וגם למי שאין לו כוחות לעבוד כי קשה לו. איזה מרגש... הסוד המתוק הזה מזכיר לנו שה' ברא את העולם. ומי שזוכה לעשות את מה שה' מגלה לנו, ה' יתן לו הצלחה ושמירה. גם נהיה במנוחה וגם לא נפסיד מזה כלום. איזה סוד מתוק.

ילדים יקרים,

גם אתם יכולים לאלף תשובות לסאלות האלו:

kids@ish-tsadik.org.il

ואתנה מ'ומדת ת'אלף בדואר לאחד מכם.

כמים חנים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

סיפור לאורו של ר' אריה

בימי מלחמת העולם הראשונה היה רעב כבד בארץ, במיוחד בירושלים. יום אחד יצא רבי אריה לרחוב ולא ידע מאיפה להביא אוכל לילדים שלו. הילדים בכו בבית, כי כבר יומיים לא אכלו דבר. אדם אחד היה בירושלים, שר' אריה עזר לו לפני כמה שנים, היה מלווה כסף לאנשים שאין להם. לקח ר' אריה כמה ספרים מאוד נדירים מארון הספרים שלו והלך לביתו של אותו אדם.

ר' אריה דפק על דלת ביתו וביקש כי בתמורה לספרים הנדירים ילווה לו כסף. אותו אדם לא הסכים להלוות. ואמר לו: לאחרים אני חייב להלוות כי הם יעסו עליי, אבל אתה לא תכעס עלי, אני מכיר אותך. ורבי אריה חזר לביתו בידיים ריקות עצוב ומיואש שאין לו דרך לעזור לאשתו ולילדיו. מיד הלך לחדר שלו, סגר את הדלת ופרץ בכי. אשתו חנה צפורה ניגשה אליו והחלה לעודד אותו: "ר' אריה, ר' אריה, כל מה שה' עושה לטובה. אל תדאג, ה' יביא לנו עזרה ממקום אחר"

נרגע רבי אריה והבין שאשתו אומרת דברים מתוקים ומעודדים שצריך לראות את הטוב גם כשממש קשה. שעה עברה והדוור דפק על דלת ביתו ובידו מכתב מאמריקה. פתח רבי אריה את המעטפה וגילה בתוכה שטר עם עשרה דולרים. במכתב שצורף לכסף היה כתוב שפעם ביקר רבי אריה בפתח-תקוה, ושם ניגש אליו אדם אחד ואמר לו: "אתה דומה לסבא שלך שהכרתי אותו ומאוד הערכתני אותו". ר' אריה התרגש והם נפרדו לשלום. אותו יהודי אמריקאי נפטר ובמכתב שהשאיר שיקראו לאחר מותו ביקש לשלוח ביום השנה לפטירתו סכום כסף לאותו יהודי צדיק ירושלמי, רבי אריה. וזהו אותו הכסף שהגיע דווקא בשעה זו בה התפלל ר' אריה מעומק הלב. הבין רבי אריה שצדקה אשתו וכל מה שה' עושה לטובה. אכן הישועה תבוא ממקום אחר...

שבת שלום!

